

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет міжнародних відносин
Кафедра міжнародних відносин і регіональних студій

СИЛАБУС
нормативної навчальної дисципліни
“Політична географія країн і регіонів”

Підготовки бакалаврів
Галузі знань 29 «Міжнародні відносини»
Спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»
Освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Силабус розроблено на основі Програми нормативної навчальної дисципліни «Політична географія країн і регіонів», Стандарту вищої освіти України для бакалаврів спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії».

Розробник: Лажнік Володимир Йосипович

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин і регіональних студій, протокол № 6 від 22.12.2020 р.
Завідувач кафедри: Н. Н. Коцан (Коцан Н. Н.)

СИЛАБУС

НАЗВА ДИСЦИПЛІНИ	Політична географія країн і регіонів
ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА	Кафедра міжнародних відносин і регіональних студій, Факультет міжнародних відносин
ПЕРІОД РЕАЛІЗАЦІЇ КУРСУ	I семестр, 1 курс
ВИКЛАДАЧ	Лажнік Володимир Йосипович
КОНТАКТНІ ДАНІ	Моб. телефон: 0953905558, lazhnik-vi@ukr.net , Lazhnik.Volodymyr@vnu.edu.ua
КОМПЕТЕНЦІЇ ТА ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧА	Кандидат географічних наук, доцент. Регіонознавство, політико-географічне країнознавство, географія зовнішньої торгівлі, геодемографія, проблеми міжрегіонального та транскордонного співробітництва, країнознавчі дослідження. Володіння іноземними мовами: російська – вільно, польська – на рівні B2, французька – зі словником.
ФОРМА РЕАЛІЗАЦІЇ	Лекції, семінарські заняття
КРЕДИТИ ECTS	4
ФОРМА КОНТРОЛЮ	Екзамен
МЕТОДИ ТА ФОРМИ ОЦІНКИ РОБОТИ СТУДЕНТІВ (КРИТЕРІЇ ТА ФОРМА ОЦІНЮВАННЯ ОТРИМАННЯ КРЕДИТУ ЗА КУРС)	Поточне оцінювання – 40 балів. Дві контрольні роботи на 30 хв. (сума – 60 балів). Сума набраних балів поточного й підсумкового оцінювання – не менше 60 балів. Екзамен в усній формі.
ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	Максимальна кількість пропусків – 1 (одне). Відпрацювання пропущених занять у формі рукопису конспекту питань, які вивчаються. Під час контрольних робіт списування не допускається. Перескладання екзамену – відповідно до затвердженого графіку екзаменаційної сесії
МЕТА І ЗАВДАННЯ І КУРСУ	Мета: Формування знань про теоретичні й прикладні основи політичної географії, територіально-політичні системи країн світу, особливості формування політичної карти світу та просторового поширення політичних явищ і процесів. Завдання: Оволодіння конкретними знаннями про основні теоретико-методологічні концепції політичної географії, закономірності просторового поширення політичних явищ і процесів, особливості та відмінності в структурах та функціонуванні політико-територіальних систем держав світу.

ОПИС КУРСУ КУРС ПОДІЛЕНИЙ НА 14 ТЕМ ПРОТЯГОМ СЕМЕСТРУ

No.	ТЕМА
1	Політична географія - молода наукова дисципліна
2	Політична географія в минулому, сьогодні і майбутньому
3	Держава - основна політико-географічна одиниця на політичній карті світу

4	Державні кордони як об'єкт вивчення політичної географії
5	Політико-географічний устрій країн світу
6	Адміністративно-територіальний поділ країн світу
7	Основні етапи формування політичної карти світу та їх особливості
8	Сучасна структура політичної карти світу
9	Політична географія Світового океану
10	Етнополітичні аспекти розвитку країн світу
11	Політико-географічні аспекти соціально-економічного розвитку країн світу
12	Географія політичних партій і суспільно-політичних рухів
13	Електоральна географія
14	Комплексна політико-географічна характеристика країни та політико-географічне районування

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1.	Бабурин С. Территория государства: правовые и геополитические проблемы / С. Бабурин. – М. : Изд-во МГУ, 1997. – 480 с.
2.	Барсегов В. Г. Мировой океан: Право, политика, дипломатия / В. Г. Барсегов. – М. : Междунар. отношения, 1983. – 283 с.
3.	Бусыгина И. М. Политическая регионалистика / И. М. Бусыгина. – М. : МГИМО, РПЭ, 2006. – 280 с.
4.	Витвер И. А. Историко-географическое введение в экономическую географию зарубежного мира / И. А. Витвер. – М. : Географиздат, 1963. – 366 с.
5.	География океана: теория, практика, проблемы / под ред. А. П. Алхименко, С. Б. Слевича. – Л. : Наука, 1988. – 272 с.
6.	География, политика и культура (Серия : Современные проблемы географии) / АН СССР, Геогр. о-во СССР. Отв. ред. В. С. Ягья. – Л. : Наука, 1990. – 164 с.
7.	Гладкий Ю. Н. Политическая и экономическая дифференциация мира / Ю. Н. Гладкий. – СПб. : Образование, 1995. – 64 с.
8.	Дмитриева С. И. Лимнология : учеб. пособие / С. И. Дмитриева ; Воронеж. гос. ун-т. – Воронеж : Изд.-полиграф. центр ВГУ, 2008. – 112 с.
9.	Дністрянський М. С. Україна в політико-географічному вимірі / М. С. Дністрянський. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2000. – 310 с.
10.	Жупанський Я. І. Історія географії в Україні / Я. І. Жупанський. – Львів : Світ, 1997. – 267 с.
11.	Залогин Б. С. Экономическая география Мирового океана / Б. С. Залогин. – М. : Изд-во МГУ, 1984. – 232 с.
12.	Зіллер Ж. Політико-адміністративні системи країн ЄС. Порівняльний аналіз / Ж. Зіллер. – К. : Основи, 1996. – 420 с.
13.	Клименко Б. М. Государственная территория. Вопросы теории и практики международного права / Б. М. Клименко. – М. : Междунар. отношения, 1974. – 166 с.
14.	Колосов В. А. Теоретическая лимнология : новые подходы / В. А. Колосов // Международные процессы. – 2003. – № 3. – С. 44–59.
15.	Лажнік В. Політико-географічний аналіз просторових і кількісних особливостей сучасного адміністративно-територіального поділу країн Африки / В. Лажнік // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2016. – № 14 (339). – С. 54–64.
16.	Лажнік В. Політико-географічний аналіз сучасної системи державних кордонів на Африканському континенті / В. Лажнік // Наук. вісн. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Серія : Географічні науки. – 2016. – № 15 (340). – С. 45–52.
17.	Лажнік В. Й. Державна територія / В. Й. Лажнік // Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I–IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-

- ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. – Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2014. – С. 154–156.
18. Лажнік В. Й. Лімологія / В. Й. Лажнік // Політологія: навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I–IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. 2-ге вид., стереотипне. – Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2015. – С. 359–361.
19. Лажнік В. Й. Політична географія / В. Й. Лажнік // Політологія : навчальний енциклопедичний словник-довідник для студентів ВНЗ I–IV рівнів акредитації / за наук. ред. д-ра політ. н. Хоми Н. М. [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.]. 2-ге вид., стереотипне. – Львів : Вид-во «Новий Світ – 2000», 2015. – С. 486–487.
20. Лісничий В. В. Політичні та адміністративні системи зарубіжних країн / В. В. Лісничий. – Харків : Торнадо, 2001. – 352 с.
21. Маергойз И. М. Некоторые вопросы политико-географического изучения капиталистических стран / И. М. Маергойз // Вопросы экономической и политической географии зарубежных стран. – М., 1971. – Вып. 1. – С. 33–35.
22. Макошев А. П. Методические рекомендации к курсу «Политическая география и геополитика»: Карты, таблицы и рисунки / А. П. Макошев. – Горно-Алтайск : РИО ГАГУ, 2007. – 61 с.
23. Основи держави і права / за ред. А. М. Колодія і А. Ю. Олійника. – К. : Либідь, 1987. – 208 с.
24. Парламенти світу / Н. Демчук, Л. Кудіна (ред.-упоряд.). – К. : Молодіжна Альтернатива, 2004. – 64 с.
25. Пирожник И. И. Практикум по курсу «Проблемы политической географии и геополитики» / И. И. Пирожник, О. А. Мечковская. – Минск : БГУ, 2006. – 16 с.
26. Пирожник И. И. Структурные особенности современной политической карты мира / И. И. Пирожник // Географія : Праблемы выкладання (Мінск). – 1998. – № 2. – С. 42–59 ; № 3. – С. 86–97.
27. Піча В. М. Політичні партії у політичній системі суспільства / В. М. Піча, Б. А. Стеблич. – Львів, 1994. – 82 с.
28. Політична географія України / С. Рудницький ; пер. : П. Штойко. – Львів : Б. м., 1998. – 279 с.
29. Політична географія : метод. посіб. для студ. Ін-ту соц. наук. / Одес. нац. ун-т ім. І. Мечникова, Ін-т соц. наук. Каф. історії світової політики ; [уклад. Ю. В. Узун ; відп. ред. М. А. Шевчук]. – Одеса, 2003. – 67 с.
30. Ратцель Ф. Политическая география. Т. 1. – М., 1997.
31. Родионова И. А. Политическая карта мира / И. А. Родионова. – М. : Московский лицей, 1999. – 112 с.
32. Рудницький С. Політична географія України / упоряд. і автор передмови П. Штойко. – Львів : Компанія «Гердан», 1998. – 279 с.
33. Рудницький С. Чому ми хочемо самостійної України / упоряд., передмова О. Шаблій. – Львів : Світ, 1994. – 416 с.
34. Туровский Р. Ф. Политическая регионалистика / Р. Ф. Туровский. – М. : Изд. дом ГУ ВШЭ, 2006.
35. Чиркин В. Е. Основы сравнительного государственоведения / В. Е. Чиркин. – М. : Артикул, 1997. – 352 с.
36. Шаблій О. І. Основи загальної суспільної географії / О. І. Шаблій. – Львів : Вид центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. – 444 с.
37. Шаблій О. І. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії / О. І. Шаблій. – Львів : Львів. нац. ун-т ім. І. Франка, 2001. – 743 с.
38. Шаповал В. М. Конституційні системи зарубіжних країн : навч. посібник / В. М. Шаповал. – К. : Вища шк., 1992. – 135 с.
39. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / под ред. д-ра геогр. наук, проф. С. Б. Лаврова, канд. геогр. наук, доц. Н. В. Каледина. – М. : Гардарики, 2002. – 924 с.

40. Barbag J. Geografia polityczna ogolna / J. Barbag. – Warszawa : PWN, 1997. – 330 s.
41. Baczworow M. Kompendium wiedzy o geografii politycznej i geopolityce / M. Baczworow, A. Suliborski. – Warszawa-Lodz : PWN, 2002. – 191 s.
42. Blacksell Mark. Political Geogpaphy / Mark Blacksell. – London fnd New-York : Routedge, 2006. – 243 p.
43. Foucher M. Fronts et Frontieres: Un tour du monde geopolitique / M. Foucher. – Paris : Fayard, 1991. – 478 p.
44. Glassner M. Systematic political geographe / M. Glassner, H. J. De Blij. – New-York : John Wiley and Sons, 1989. – 617 p.
45. Norris Robert E. Political geography / Robert E. Norris, Lloyd L. Haring. – Columbus : OH: C. E., Merrill, 1980. – 328 p.
46. Otok S. Geografia polityczna / S. Otok. – Warszawa : PWN, 2001. – 202 s.
47. Political Geography of the Twentieth Century: a global analysis. Ed. by P. J. Taylor. – London : Belhaven Press, 1993.
48. Taylor P. J. Political geography, world-economy, nation-state and locality. Fourth edition / P. J. Taylor, C. Flint. – Harlow : Prentice Hall (Longman), 2011. – 340 p.

ОБОВ'ЯЗКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Блій де Г. Географія: світи, регіони, концепти : пер. з англ. / Г. де Блій, П. Муллер, О. Шаблій. – К. : Либідь, 2004. – 740 с. ,
2. Бусыгина И. М. Политическая география. Формирование политической карты мира : учеб. / И. М. Бусыгина. – М. : Проспект, 2011. – 384 с.
3. Голубчик М. М. Политическая география мира : учеб. пособие / М. М. Голубчик. – Смоленск : Изд-во СГУ, 1998. – 312 с.
4. Голубчик М. М. Политическая карта мира : справ. учеб. пособ. / М. М. Голубчик. – Смоленск : Универсум, 2001. – 160 с.
5. Гольцов А. Г. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Політична географія світу» (для бакалаврів) / А. Г. Гольцов. – К. : ДП «Вид. дім «Персонал»», 2009. – 54 с.
6. Гольцов А. Г. Політична географія : навч. посіб. / А. Г. Гольцов. – К. : МАУП, 2007. – 256 с.
7. Гольцов А. Г. Геополітика та політична географія : підручник / А. Г. Гольцов. – К. : ЦУС, 2012. – 416 с.
8. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України : навч. посіб. / М. С. Дністрянський. – Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2010. – 344 с.
9. Дністрянський М. С. Етнополітична географія України: проблеми теорії, методології, практики / М. С. Дністрянський. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2006. – 490 с.
10. Дністрянський М. С. Політична географія України : навч. посібник / М. С. Дністрянський. – Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка. 2014. – 348 с.
11. Каледин Н. В. Политическая география: Истоки, проблемы и принципы научной концепции / Н. В. Каледин. – СПб. : Изд-во С.-Петербур. ун-та, 1996. – 163 с.
12. Колосов В. А. Политическая география. Проблемы и методы / В. А. Колосов. – Л. : Наука, 1988. – 189 с.
13. Колосов В. А. Геополитика и политическая география / В. А. Колосов, Н. С. Мироненко. – М. : Аспект Пресс, 2001. – 479 с.
14. Макошев А. П. Политическая география и геополитика : учеб.-метод. пособ. / А. П. Макошев. – Горно-Алтайск : РИО ГАГУ, 2006. – 103 с.
15. Макошев А. П. Политическая география и геополитика : учеб. пособ. / А. П. Макошев. – Горно-Алтайск : РИО ГАГУ, 2005. – 125 с.
16. Макошев А. П. Политическая география / А. П. Макошев, А. А. Макошева. – Горно-Алтайск : РИО ГАГУ, 2004.

17. Пирожник И. И. Проблемы политической географии и геополитики : учеб. пособ. / И. Пирожник. – Минск : БГУ, 2004. – 200 с.	И.
18. Политическая и военная география. – М. : Воениздат, 1980. – 408 с.	
19. Політична географія і геополітика : навч. посібник / Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, С. Брайчевський та ін., за ред. Б. П. Яценка. – К. : Либідь, 2007. – 255 с.	Ю.
20. Сюткін С. І. Політична географія : навч. посібник / С. І. Сюткін. – Суми : ТОВ «ВПП «Фабрика друку», 2017. – 120 с.	
21. Трохимчук С. Політична географія з основами геополітики / С. Трохимчук. – Львів : Ред.-вид. відділ Львів. ун-ту, 1997. – Ч. 1. – 100 с.	
22. Трохимчук С. В. Політична географія світу : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. / С. В. Трохимчук, О. В. Федунь. – К. : Знання, 2007.– 422 с.	С.
23. Туровский Р. Ф. Политическая география : учеб. пособие / Р. Ф. Туровский. – М.-Смоленск : СГУ, 1999. – 381 с.	
24. Яценко Б. П. Політична географія : навч. посіб. / Б. П. Яценко ; НАН України. Ін-т сходознавства ім. А. Кримського. – К. : НАНУ, 2005. – 133 с.	

ЕФЕКТИ НАВЧАННЯ

	Ефекти	Відповідний код критерію
Компетенції	Здатність аналізувати міжнародні процеси у різних контекстах, зокрема, політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.	СК 2
	Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.	СК 9
	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу політико-географічної інформації з різних джерел.	ЗК 12

	Ефекти	Відповідний код критерію
Вміння	Збирати, обробляти та аналізувати великі обсяги інформації про стан міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, регіональних систем, міжнародних комунікацій.	РН08
	Досліджувати проблеми міжнародних відносин, регіонального розвитку, зовнішньої політики, міжнародних комунікацій із використанням сучасних політичних, економічних і правових теорій та концепцій, наукових методів та міждисциплінарних підходів, презентувати результати досліджень, надавати відповідні рекомендації	РН09
	Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.	РН11
Знання	Ефекти	Відповідний код критерію
	Знати та розуміти природу міжнародних відносин та регіонального розвитку, еволюцію, стан теоретичних досліджень міжнародних	РН01

	відносин та світової політики, а також природу та джерела політики держав на міжнародній арені і діяльності інших учасників міжнародних відносин.	
	Знати природу міжнародного співробітництва, характер взаємодії між міжнародними акторами, співвідношення державних, недержавних акторів у світовій політиці.	PH03
	Знати природу та характер взаємодій окремих країн та регіонів на глобальному, регіональному та локальному рівнях	PH06
	Здійснювати опис та аналіз міжнародної ситуації, збирати з різних джерел необхідну для цього інформацію про міжнародні та зовнішньополітичні події та процеси.	PH07

МЕТОДИ РОБОТИ ТА НАВАНТАЖЕННЯ

ECTS кредити (1 ECTS = 30 годин роботи студента)	4
Загальне навантаження (годин)	120
Лекції	30
Семінарські заняття (практичні заняття)	24
Лабораторні заняття	-
Консультації	8
Самостійна робота	58
Елементи самостійної роботи студента	Кількість годин
читання літератури для занять	5
постійний огляд преси та інших засобів масової інформації	3
виконання проектних робіт	-
проведення досліджень	3
проектування інструменту дослідження	-
збір даних	5
аналіз та інтерпретація даних	5
підготовка до занять з ІТ	3
виконання доручень та виконання домашніх завдань	3
групова робота поза класом	-
вивчення політичної карти світу	10
вивчення форм державного правління та державного устрою країн світу	10
міжсеместрові контрольні роботи	2
підсумковий тест	-
міжсеместрові письмові завдання	-
заключне письмове завдання	-
підготовка доповіді / презентації	3
підготовка письмового звіту	3
підсумковий іспит	3
Загальна кількість годин	58